

**ENSV SARK-i Banditsmivastase Võitluse Osakonna eriteade
13. veebruar 1946. a.**

10. veebruaril 1946 võtsid SARK-i Võrumaa osakonna töötajad Võrust Rõuge valda viiva tee 4. kilomeetril kinni Võru Keskkooli vanemate klasside õpilased, kes püüdsid telegraafipostidele kleepida nõukogudevastasteid lendlehti:

- 1) Veski Heino Voldemari p. sünd. 1928. a. 9. kl. õpilane
  - 2) Kaska Valev Jaani p. sünd. 1929. a. 10. kl. õpilane
  - 3) Tammemägi Hans Rudolfi p. sünd. 1929. a. 9. kl. õpilane
- Läbiotsimisel võeti kinnivõetuil ära 259 nõukogudevastase sisuga lendlehte, sh. Nõukogudevastase ajalehe Ugandi eksemplar.
ENSV Siseasjade rahvakomissar kindralmajor A. Reserv
ERA F R-LN5 s127. 1106-109

Võru koolipoiste põrandaalune leht aastast 1945

Nr 81

12. märts 2009

XV aastakäik

Tänane leht Valev Kaska Ravila 7 71008 Viljandi valev.kaska.001@mail.ee

Osula

5. septembril 2008. a helistas keegi mees Väimelast, öeldes et on minu eakaaslane mõned aastad noorem. Oli lugenud minu koostatud raamatut Vastupanuvõitlus ja oli veendunud et õiged olid Osula komnud ja kaasajooksikud ja metsavennad, sh Kalju Liin, mõrvarid, kes tapsid lapsi ja süütuid inimesi mistõttu pididki kommarid inimesi Siberi saatma.

13. märtsil 1946 ründasid metsavennad Avo Pruusi juhtimisel Osulas asuvat Sõmerpalu valla Täitevkomiteed ja hoidsid terve päeva Osula asulat oma käes. Eelneva metsavendade kohtuotsuse alusel, hukati Osulas 13 otsest okupantide käsilast ja nende perekonnaliiget. Hukatute süü oli otsene kohalike elanike väljaandmine miilitsa ja julgeolekuorganitele nende ennesõjaaegse ja sõjaaegse iseseisvusvõitluses osalemise eest. On alust arvata et rünnaku üheksa motiiviks oli ka kättemaks Lükka punkri hävitamise, üheksa metsavenna tapmise ja kooliõpilaste massarreteerimise eest, 28. detsembril 1945. a Mango Danieli, kes oli arreteeritud juba detsembri lõpul 1945, on Osula sündmuste tõttu täiendavalt üle kuulatud. Rünnakust Osulale võtsid osa Sõmerpalu, Kanepi, Võnnu ja Kooraste metsavennad.

Jah, Osulas sai surma ka laps või lapsi. Väimela mehe järgi hulгим. Kuidas see lugu täpselt Osulas oli, sellest on erinevaid kirjapanekuid ja jutte. On punastemeelse ajakirjaniku Jaan Elleni Võrumaa saagades sellest juttu olnud. Kuid tuginedes ka julgeoleku arhiivides säilinud materjalidele, võib üheselt väita, et Osula operatsioon oli metsavendade poolt, nendes võitlustingimustes millistes Eesti rahvas tollal oli, täiesti õiguslik ja õiglane. Kui kellelgi oli üldse õigust kohut mõista, siis oli see

metsavendadel, kes esindasid Eesti Vabariigi seaduslike kodanikena Eesti Vabariiki, mitte venelastel ja eestlastest reeturitel-kommunistidel, kes olid okupeerinud riigi ja teised kes reetsid riigi ja hakkasid okupantide käsilasteks.

Kui Kalju Liini hauale Kanepi surnuaial, ühele koolipoisist metsavennale, augustis 2006. a mälestuskivi panime siis ajakirjanik ütles et minu kirjutises Kalju kohta ta tõmbab maha Osula kohad kuna sealse tollase juhtumi arusaam on kohaliku rahva seas metsavendade vaenulik.

Aga vaenulik sellepärast et keegi ei ole julgenud, või tal ei ole lastud sündmusi objektiivselt kirjeldada. Ja ei ole ilmselt leidunud ajakirjanikku, kes teeks natuke tööd arhiivides säilinud dokumente uurides ja veel elus olevate inimeste küsitlemisel. Paraku on press, et mitte öelda punaroosakas, kõrvalseisja erapooletu rollis, nagu tänapäeval järjest Venemaa võimu tugevnemisega, väidatakse vene karu kohta midagi ütlema. Kes kardab otseselt idanaabrit, kes tahab meeldida Stalini liitlastele sõjaajal, või venelaste käest peksa saanule. Nii kurb kui ka pole, kuid suurrahva sakslaste pugemine ja enda mahamüümine „lätseleeme“ eest venelastele, on vaba rahvana kümneid, kui mitte sadu, kordi hullem, kui eestlasest pärisorja parunihärra kintsukaapamine peale peksu.

Ei ole ju siiski suurrahvana sakslastel vaja karta otsest venelaste rünnakut nende iseseisvusele, mis on aga paratamatult kogu aeg olemas meie seljataga, olgu Kremli sinise, punase, valge või kollase värvusega võim.

Jah. Nii mõndagi on juhtunud ka metsavendade käe läbi mida ei oleks pidanud juhtuma. Teiseks ei tohi unustada seda et metsavendade sildi all sokutas julgeolek metsadesse mehi kes panid toime just sarnaseid tegusid - tapmisi, röövimisi jne. Meenub Viljandimaal Mõisaküla mehe Dmitri Toomasti juhtum. Mees oli nüüd, üheksakümnendatel, aktiivne vabariigi taastaja, Siberis olnu, aga hiljem selgus et mitte olles metsavend, vaid tavakodanikust julgeoleku koosseisuline kaastöötaja, röövis metsavennana taludest loomi ja vara, mille eest ka lõpuks kinni kukkus. Selle avalikuks tulekul 1998. a heideti mees kõikidest isamaalistest ühendustest välja.

Paljud neid asju, kui mitte enamik, jäävadki tumedaks ja rahvale valesti tõlgendatavaks, sest otsesed osavõtjad on ammu manalateedel ja „ajalugu“ näitavad ainult kommarite omal ajal kirja pandud lood ja Elleni suguste kirjameeste uurimistoimikutest väljanõpitud sobivad lõiked, mis seal on ju kirjas kas otseselt valena või tollase varjundiga kirjutatud. Ei saa öelda et Elleni väljavõtted toimikutest on valed, neid on Ellen kirjeldanud ainult vale nurga all, mis on loomulik, sest ei saa ju nõuda ühelt nõukogude

ajakirjanikult enda ja oma kaastöötajate tegevuse hukkamõistmist, kui nad viiekümne aasta jooksul laulsid kiidulaule komparteile ja „vabastajale pronksmehele“.

Ei saagi süüdistada seda Väimela meest, kel puudub õige informatsioon tollastest sündmustest. Temale on räägitud ja süstitud kas pooltõdesid või lausvalet mida ta usubki. Kuidas pooltõed ja lausvalet inimestele peale lähevad, näitab ilmekalt praegu Savisaare ümber ja läbi toimuv. Ei saa ju öelda et iga neljas inimene kes valib Savisaart oleks kurjategija, ei, ta on samuti valeinformatsiooni kütkeis nagu Väimela mees.

Oskar Luts on Tõnissoni suu läbi andnud eestlastele surematud sõnad „Aga miks nad siis tulid meie õuele kaklema“.

Me ei ole kellelegi kallale läinud, kelleltki midagi ära võtnud. Me võitlesime Vabadussõjas endale iseseisvuse. Me elasime peale Vabadussõda rahumeelselt, ehitasime oma riiki ja igäiks elas oma võimete kohaselt, võtmata naabri oma. Ja siis tulid venelased. On väljend „juunikommunistid“, keda viimasel ajal on püütud kujutada süütute ohvritena, kes tahtsid rahvale helget tulevikku.

Meil oli vabadus, ma ei taha öelda demokraatia, selle sõnaga on tänapäeval toime pandud tohutuid kuritegusid rahvaste ja üksikisikute vastu. Eesti ja Ida-Euroopa anti lääneliitlaste poolt ka demokraatlikult venelastele hävitamiseks ja teadlikult massimõrvadeks. Meil Eestis ka nn „vaikiva oleku“ ajal oli siiski õigus ja vabadus, ilma et Sind karistatud oleks, rääkida seda mida tahtsid. Et rahvas üldiselt ei pooldanud sotsialismi, kelleks pidasid end juunikommunistid; siis on loomulik et nad ei saanud ka riigitiüri juurde.

Ja nüüd, venelaste tulles, heitsid nad venelastega ühte, et saada võimule, teades et rahvas ei poolda neid. Tähendab, juunikommunistid läksid rahva vastu, okupantide kaastöolisteks, oma rahva vägistajate ja mõrvarite kaasaaitajaks. Ja siit edasi nende „õlgadel“ tulid abiks juba Säred, Lauristinid, Allikud, Karotammed, kelle käed ei jäänud enam puhtaks.

Kes olid metsavennad? Kuni juunikommunistide võimuletulekuni rahumeelsed korralikud inimesed kel ei tulnud mõttessegi hakata vastu riigivõimule, võtta püss, minna metsa ja hakata kedagi hirmutama, röövima või tappa. Kes siis lasi esimese paugu - kes oli see kes tuli esimesena õuele kaklema?

Juunikommunistid keelasid seltsid, ühingud, saatsid laiali Kaitseliidu, keelasid poliitilised parteid, saatsid ebaseduslikult laiali Riigikogu ja isegi enne uue Riigikogu võltsvalimisi arreteeriti juba esimesed inimesed. Ei vabanda juunikommuniste see, et tegelikud käsud ja korraldused, millega hävitati eesti riik, tulid Pikalt tänavalt vene saatkonnast ja olid juba aasta või rohkem varem Moskvas koostatud.

Siit algas ja järjest süvenes arreteerimiste ja tapmiste laine. Oli esimene metsavendade liikumine 1941. suvel, kuni viimase venelase Eestist väljaajamiseni. Ei olnud metsavendi saksa okupatsiooni ajal, aga neljakümne neljandal esimeste venelaste astumisel Eestimaa pinnale läks uuesti metsa ka esimene eesti mees.

Ja metsaminajaks oli seesama okupatsioonielne rahulik, korralik mees. Jah, need kelle lähemaid ja omakseid oli venelaste poolt tapetud või Siberisse viidud, ei olnud enam nii rahumeelsed kui varem. Ka need kes olid

kolm aastat rindel võidelnud venelaste vastu ei olnud enam rahumeelsed. Aga metsa sundis neid minema oma elu alalhoiu instinkt. Kui ei oleks venelane kedagi enam arreteerinud, ei oleks ka metsa mindud. Minu kodukülas arreteeriti mees kolmandal päeval peale venelaste sissetulekut augusti alul. Ja mingit erilist süüd peale Omakaitstes oleku tal polnud.

Ja nii siis algaski kõik meie „õuele tulnutega“ ja nende käsilastega.

On olemas vanasõna „kui metsa raiutakse siis laastud lendavad“. Elades alalises ohus saada surma venelaste kuuli läbi, nähes tuttavate, omaste arreteerimisi, esimesi taludest väljaajamisi, on paratamatu et metsavend muutus kättemaksuhimulisemaks, kaotades mõnikord reaalsuse taju ja sooritades midagi sarnast mida ta isegi hiljem hukka mõistis. Mis aastaid edasi, seda julmemaks muutus ka võitlus metsas ellujäämise nimel.

Kuid eesti metsavendlus ei muutunud marodeerimiseks, mõttetult tapmiseks. Ei tapetud metsavendade poolt kedagi otseselt isikliku vihavaenu alusel. See keda likvideeriti, oli läbi arutatud ja kõikide poolt heaks kiidetud. Kõrvaltvaatajale näib nii mõnigi juhtum metsavendade julmusena, mõttetu tapmisena. Meenub juhtum seoses metsavend Jaan Rootsiga. Julgeoleku poolt saadeti metsnikuks pealtnäha korralik vaikne inimene, Eduard Kasesalu, kes kohalikele jättis rahumeelse korraliku inimese mulje. Saadetuna Läänemaalt spetsiaalselt Võrumaale Ilumetsa metskonda metsnikuks, Jaan Rootsi metsavendade salka püüdma. Tegelikult tema oli see kes mitme aasta vältel, andis isegi metsavendadele välja teisi pealekaebajaid kes olid teinud kaebekirju inimeste peale, võites sellega lõpuks metsavendade usalduse ja kelle andmetel seati Rootsile varitsus Röpina Metsamajandis, kus ta varitsusele otsa minnes langes. Langes võideldes, olgugi et julgeoleku mees karjus sõduritele, „mitte tappa, elusalt võtta“. Aga kõrvaltvaataja seda ei tea ja jääbki mulje et metsavennad süütult tapsid inimesi. Kasesalu muide viidi julgeoleku poolt kohe peale Rootsi tabamist Viljandimaale kus julgeolek kasutas teda libametsavendade salgajuhina sealsete metsavendade püüdmisel. Enne Võrumaale saatmist oli Kasesalu Läänemaal aidanud paljastada. Relvastatud Võitluse Liidu abistajaid ja metsavendi.

Enne kui kedagi Osula asjus süüdistama hakata tuleb endale selgeks teha miks mõisteti metsavendade poolt surma need Osula punavõimude kaastöötajad ja kuidas juhtus lapse(te) tapmine.

Eesti metsavendlus, nii 1941 kui 1944 kuni viimse metsavenna August Sabe tapmisega 1978. a oli ühe rahva ainuke võitlusviis ellujäämiseks nii üksikindiviidil kui tervel rahval, sest maailma vägevad oma maailmavallutamise või maailmavalitsemise, või oma huvitsoonide jagamisel olid meie Balti rahvad jätnud ilma igasugusest õiguslikust abist ja kaitsest. Loovutati vaikides, omale privileegide saamiseks, igasuguste rahvusvaheliste õiguste vastaselt teadlikult maailma ajaloo verisemale timukale füüsiliseks hävitamiseks kümneid miljoneid Ida-Euroopa inimesi. Ärgu püüdke keegi öelda et läänemaailm ei teadnud tollaks juba mitukümmend tuhat Poola ohvitseri ja sõdurit tapnud venelaste tegudest. Ja mille eest? Et oldi oma riigi kodanikud. Ja need poolakad olid II Maailmasõja ohvrid, otsesed genotsiidi ohvrid, mitte venelaste

ennesõjaaegsed oma inimeste tapmised ja sunnitöölaagritesse saatmised.

Eestimaa tõde

Olev Palo

Ei kustunud vabadusiha me rinnas
kui kadakad oleme, sitkema puud
mis toituvad Eestimaa kivisest pinnast
on Eestimaa pinnases meiegi juur.

Meid murda on püütud küll kehalt ja hingelt
kuid selleks ei piisanud kurjuse jõust.

Ja siia maani me seisame sirgelt,
me oleme muistsest Ugandi tõust.

On kannatusaastad meid sidunud kokku
üht jalga me käime ka tänasel teel
ja valedel vastu ei astuda kohku,
oma tõe eest me seisame praegugi veel.

Me soovime siiralt, et iial ei kustu
see tuli mis nooruses lahvatas meis
ja noorte seas säiliks veel tahet ja usku
et edasi sammuda vaprate teel.

Ja kui kord ka juhtub et aeg on meil minna
ning võitluslipp langeb me väsinud käest
siis lahkume vabaks saand kodumaa pinnalt
ja me pole taganend Eestimaa tõest.

Need värsiread pühendan Valevile, koolivennale
ja võitluskaaslasele 80. juubeliks.

7. veebruaril 2009. a Olev

Seitsmes Eestimaa iseseisvuse eest

Mis seitsmes? küsite nüüd.

2002. a sügisel õppetöö algul koolides, Sakala Noorte
Kotkaste ja Kodutütarde Sõprade Selts arutas oma
igakuisel kokkutulekul probleemi, kuidas õpilastele
väljaspool õppekava isamaalist kasvatust ja tegevust anda,
mitte ainult noorkotkastele ja kodutütardele, vaid kõigile
kooliõpilastele.

Selts oli suvel korraldanud noorkotkastele ja
kodutütardele ekskursiooni Lätimaale Landeswehriiga
peetud lahingupaikadesse, sidudes selle Eesti
iseseisvusvõitluse teemaga. Mõeldi ja leiti et peaks
haarama kaasa õpilasi kes soovivad midagi kirja panna
Vabariigi 85. aastapäeva tähistamiseks, korraldades neile
kirjandite võistluse vabadusvõitluse ja vastupanuvõitluse
teemadel, üldpealkirja „Eesti iseseisvuse eest“ all. Selle
nime all on toimunud kõik edasised ettevõtmised ja ka
raamat kirjanditest ja töödest mis on kirjutatud selle
võistluse raamides, sai pealkirjaks „Eesti iseseisvuse eest“.

Kirjandivõistlus toimus ja võistluse lõpetamine ja
paremate autasustamine toimus Vabariigi 85. aastapäeva
eel Viljandimaa Maavalitsuse saalis. Kohal oli Maavanem,
Linnavalitsuse Abilinnapea ja Omavalitsuste Liidu
kultuurinõunik. Piduliku lõpetamise puhul soovis
kultuurinõunik et jätkaksime alustatud üritust ja
muudaksime selle traditsiooniks.

Tänavu toimuski 4. märtsil Viljandi Kultuurimaja
kohviksaalis seitsmes kirjanditevõistluse lõpetamine ja
paremate autasustamine. Kirjandivõistluse lõpetamine ja
autasustamine Vabariigi aastapäevaks, on saanud

traditsiooniks. Kirjandivõistlusest võivad osa võtta kõik
Viljandimaa koolid, nii põhikoolid kui gümnaasiumid.
Kuid ilmselt puuduvad koolides õpetajad kes tahavad võtta
endale lisakoormust vabatahtlikkuse alusel, selle eest tasu
saamata. Nii on põhilised tegijad Viljandi
Maagümnaasium, õpetaja Riina Kangro, Carl Robert
Jakobsoni nim. Gümnaasium, õpetaja Agnes Ümarik,
Viljandi Paalalinna Gümnaasium, õpetaja Lea Elias.
Osalenud on aastate jooksul Viljandi Kaare Kool, Karksi-
Nuia Gümnaasium, Kolga-Jaani, Tääksi ja Kärsna
põhikoolid.

Kirjutatakse läbielatud aegadest ja sündmustest, mida
jutustavad tänastele kirjutajatele nende vanemad või
vanavanemad.

Kirjandivõistluse idee autor ja organiseerija oli oma
koolipoisipäevil enne suure sõja algust see kes oli sündinud
juba iseseisvas oma riigis. Sündmusi iseseisvuse saamisest
kuulis ta kodus oma vanemalt ja koolis õpetajatelt, kes
olid kaasa teinud vabadusvõitluse. See kodus ja koolis
omandatud isamaaline-rahvuslik vaim tegi seda, et peale
venelaste okupatsiooni juba neljakümne eitasid
kehtivat võimu ja valitsust peaaegu kõik õpilased. Ja see
viis arreteerimiseni 1946 ja Siberisse saatmiseni.

Meenub Lepistu algkool 1940/41. Sealne direktor Pill oli
vabariigiaegne põrandaalune kommunist, vist ka korra
arreteeritud olnud. Tema noorem poeg kes oli tollal
kaheksateist aastane, aktiivne noorkommunist, võitis 1941.
a suvel osa hävituspataljoni, oli isiklikult tapnud
elanikke, mille eest mõisteti mahalaskmisele. Kätte saadi
tollal 1941 väga palju kohalikke kommuniste kes jäid
Mustvee juures sakslaste piiramisrõngasse, kuhu jäi ka
noor Pill.

Vaatamata Pilli kahele katsele luua koolis
pioneerorganisatsioon, ei tulnud sellest midagi välja.
Mõlemal korral saadi 120. kooliõpilasest pioneeriks kirja
panna sunniviisilise ähvardusega kümnekond last, kes aga
koos ei hakanud käima.

1944 kui venelased taas okupeerisid Eesti ja koolides
algas õppetöö, hakkas Võru Keskkoolis tekkima ka
põrandaaluseid õpilaste vastupanugruppe ja ka
üksiküritajaid - loosungite maharebimisel, punanurkade
sodimisega või sealt punase kirjanduse äratassimisega,
käsitsi lendlehtede kirjutamise ja seintele kleepimisega.

Gruppidel algas teadlik vastupanuvõitlus, kirjanduse ja
lendlehtede levitamise, sidemete otsimisel
metsavendadega, metsavendade abistamine, varustuse,
teadete edasiandmise ja relvade - laskemoona hankimisel.

On räägitud tänapäeval ka sellest et okupatsioonieelsel
ajal oli nii koolis kui ka mujal tunduvalt rohkem isamaalist
kasvatust. Tänapäeval kooli õppeprogrammis puudub
isamaaline - rahvuslik kasvatuse, ainult tänu mõnede
õpetajate missioonitundele nad tegelevad väljaspool
õppeprogrammi isamaalis-rahvusliku kasvatusena, nende
õpilastega kes seda soovivad.

Minult on tänapäeva noored kui ka vanad küsinud, mis
ajendas meid õpilasi tollal venelaste vastu võitlema?
Tuhanded õpilased hoidusid vastupanuliikumise osavõtust
rangelt eemal. Mitte idee või põhimõtte pärast, vaid
eestlasliku alalhoiduinstinkti ajel.

Säilinud Julgeoleku arhiivide andmetel on
vastupanuvõitluses osalenud ligi tuhat noort kes saadeti
Siberi vangilaagritesse. Teine tuhatkond on neid kes jäid
küll korraks julgeoleku huviorbiiti, kuid neid ei vahistatud.

Tuginedes oma kogemustele Võru keskkooli ajast, on see õpilaste arv kes organiseerimatult üksi või sõbra-sõbrannaga tegid midagi venevastast, ütleks julgelt, pooled õpilased.

Olime tollased, sõja ja pealesõjaaegsed õpilased sündinud juba iseseisvas vabas Eestis. Koolides oli kõikjal tugev isamaaline vaim ja meelsus. Meie õpetajad olid kas vabatahtlike koolipoistena või mobiliseeritutena osalenud Vabadussõjas, meie isad ja vanaisad olid samuti võidelnud relvaga vabaduse eest. Eesti iseseisvus oli meie vanematele „oma isiklik asi“, sama isiklik nagu igale tema kodu, on ta siis suur või väike. Seega ka meile.

Iseseisvus ei olnud meile mingi abstraktne mõiste, see oli luust ja lihast, iga inimese enda sees. Seda iseseisvust ei olnud keegi meile annetanud - kinkinud. Sellel vabadusel oli vere hind, meie isade-vanaisade vere hind. Iseseisvus ei olnud mingi taeva kingitus.

Ja nüüd tulid needsamad võõrad, kelle vastu kakskümmend aastat tagasi meie isad-vanaisad võitlesid ja oma võitlusega, oma vere hinnaga said vabaduse ja võtsid väe ja võimuga meie endi poolt kätte võidetud. Vähe sellest et vabaduse. Kohe algas inimeste arreteerimine ja mõrvamine, inimeste kelle „süüks“ oli see et nad olid võidelnud kätte vabaduse ja olid truu oma isamaale tegedes ja olemises.

Ka meie õpilased tundsi sama mis meie vanemad. Meilt võeti samuti ära kõik meile igiomaseks endastmõistetavaks saanu ja olnu. Suurem enamus, nagu Vabadussõja algulgi, tõmbus vaikselt oma kesta, lootes et kui mina midagi ei tee, siis ei puutu ka mind keegi. Ettevõtlikumad, nagu ka Vabadussõja algul, ei saanud aga jääda passiivseteks pealtvaatajateks, vaid püüdsid ka omaltpoolt teha ja anda kõik et Eesti saaks taas vabaks.

Ei teadnud ju tollal rahvas midagi sellest et juba 1943 Teheranis oli lääneliitlaste poolt põhimõtteline nõusolek antud Stalinile Baltimaade talle jätmises, mis kinnitati 1944. a Jaltas juba vastava lepinguga.

Rahvas lootis et „hea onu“ ei jäta meid mõrvaritest venelaste valitsemise alla. Oli ju rahva sees usk Vabadussõja päevilt, kui inglase laevad tulid siiski Tallinna reidile. Kas just meile appi, või vene valgekaartlastele abiks, et nad saaksid eestlaste poolt kaitstaval maalapil organiseerida vastupanu punasele laviinile.

5. märtsil 1946. a pidas Fultonis Ameerika Ühendriikides W. Churchill oma kurikuulsa kõne, mis ajendas inimesi lootusetuna paistvale vastupanule. Loodeti ja oodati ja usuti „valgesse laeva“. See ei ole mingi müüt või väljamõeldis, rahvas uskus tõemeeli et kohe, kohe, tulevad ameeriklased ja inglased ja ajavad minema venelased. Ka põrandaalune võitlus käis selle „tulmise“ ajendil. Koguti relvi, laskemoona et sarnaselt neljakümne esimese aasta suvele aidata venelasi välja ajada ja kaitsta kohalikku elanikkonda lahkuva venelase terrori eest.

Uppuja haarab kinni ka õlekõrrest. Nii ka Churchilli kõnest püüti leida seda mida taheti ja nii nagu „Pisuhänna“ puhul igaüks leidis omale krati keda materdada või kiita, nii leiti ka Churchilli kõnes seda oma pisuhända.

Võttes nüüd, üle kuuekümmend aasta möödudes kätte tollase W. Churchilli kõne, ei leia sealt midagi, mis oleks kinnitanud tollast lootust vabanemisele. Muidugi, ega tollal tavakodanikust keegi kõnet näinud - lugenud polnud, lihtsalt rahva sees oli jutt et Churchill lubas kohe venelased

minema ajada. Ja mõnede kes Ameerika Häält läbi ragina kuulasad, olid meelde jäänud mõned fraasid, mis midagi ei luba ega kohusta, kuid uskujale andsid lootust.

Kõigepealt kes oli juba võitjate poolt ajaloo areenilt pühitud, keda ootas võitjate poolt pühkimine?

Churchill: „Stettinist Läänemeri Triesteni Aadria merel on üle kontinendi langenud „Raudne Eesriie“. Selle taha jäävad Kesk- ja Ida-Euroopa riikide iidsed pealinnad - Varssavi, Berliin, Praha, Viin, Budapest, Bukarest ja Sofia. Kõik need kuulsad linnad ning neid ümbritsevatel aladel elavad rahvad on langenud Nõukogude valitsuse alla“ Tähendab et Tallinn, Riia Vilnius olid juba maha kantud, mahakandmist ootasid eelnimetatud alad, mis ka juhtus. Ei liikunud ühegi inglase, ameeriklase kulm 1952. aasta Varssavi ja Berliini sündmuste puhul, samuti Ungari 1956 ja Praha 1968 ülestõusu puhul.

On vastupidi Churchilli kõnes lause: „Me mõistame venelaste tahet kindlustada oma läänepiire, et ära hoida igasugune võimalus saksa agressiooniks“.

Veel üks lõik kõnest. „Kuni 1933. aastani või isegi 1935. aastani oleks olnud võimalik Saksamaad päästa sellest kohutavast saatusest, mis teda tabas ja me kõik oleksime pääsenud Hitleri õudustest, mis ta inimkonna peale lahti lasi. Inimkonna ajaloos pole olnud ühtegi sõda, mis oleks levinud purustavalt nii laiale alale ja mida oleks õigeaegse ja täpse tegutsemisega saanud nii kergesti ära hoida. Minu veendumuse kohaselt oleks seda saanud ära hoida ilma ühegi lasuta ja Saksamaa oleks täna tugev, jõukas ja austatud riik, kuid keegi ei tahtnud kuulata ja üksteise järel imeti meid kõiki kohutavasse pöörisesse. Me ei tohi sellel uuesti lasta sündida. Seda on võimalik saavutada praegu, 1946 aastal vaid heas arusaamises kõigis küsimustes Venemaaga“.

Kuhu siis jäi see arusaamine, kui isegi Saksamaa eeskujuga oli olemas? Kui samas lõik enne seda tunnistatakse venelaste õudustegusid raudse eesriide taga? Oli ju tollal igati võimalik seda saavutada. Vene armee toitustas Ameerika konservidega, sõitis Ameerika masinatega, ka tankide ja lennukitega. Ja mis peasi. Veel ei olnud ameerika kommunistid venelasele maha müünud aatompommi, veel olid aatompommi omanikud ainult ameeriklased, kanadalased ja inglased, vähemalt samas kõnes väidab Churchill ise nõnda.

„Need teadmised, meetodid ja toormaterjal on praegu suures osas kindlalt Ühendriikides hoiul. Ma ei usu, et me saaksime siis sõba silmale kui positsioonid oleksid vahetatud ja mõni kommunistlik või neofašistlik riik oleks monopoliseerinud need hirmuäratavad purustusjõud“, ütleb Churchill ja veidi teisel: „Ma suhtun suure austuse ja imetlusega vapraste minu sõjaaegsesse kolleegi marssal Stalinisse“.

Selline oli olukord tollal peale II Maailmasõja näilist lõppu, mida meeletult püütakse nüüd meenutada ja luua „Võidupüha“ kultus, nagu pidime seda taluma kogu okupatsiooniaja vältel. Meile kolmele Balti riigile pole tänaseni lõppenud II Maailmasõda, nagu ka Jaapanile, kelle osa territooriumi on tänaseni venelaste poolt okupeeritud. Meil Balti riikidel puudub tänaseni rahuleping Venemaaga, millele aga omaaegsed Stalini liitlased ei osuta mingit tähelepanu. Suheldakse nagu ! ? !

Kas roimari - vargaga suhtleb korralik kodanik ka kui võrdne võrdsega, sõber sõbraga?